

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาที่จะเกิดผลดีคือสภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้น ในปัจจุบันนักการศึกษาเชื่อว่า จะต้องเป็นการศึกษาที่เสริมสร้างความรู้ ความคิด และความชำนาญ ที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง, รู้จักชีวิต และเข้าใจสิ่งแวดล้อม หรือสังคมที่ตนอยู่ ดังนั้น การศึกษาของชาติในปัจจุบันนี้ จึงมิได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และจดจำเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ยังได้เน้นให้ผู้เรียนสามารถ มีประสบการณ์ และทักษะในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ โดยเฉพาะในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525 - 2529 ได้เน้นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพของประชากรและการพัฒนาประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการแก้ปัญหาของประชากรว่า "จะดำเนินการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และเสริมสร้างสติปัญญาขั้นพื้นฐานของประชากรทั้งด้านสาธารณสุข และการศึกษา เพื่อให้ประชากรมีร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง และมีสติปัญญา ความสามารถในการประกอบอาชีพ ให้มีความทัดเทียมในแบบของคนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น" (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2524 : 219)

กระทรวงศึกษาธิการเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ จึงได้กำหนดไว้ในหลักสูตรว่า "เพื่อให้รู้จักวิธีการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์" (กระทรวงศึกษาธิการ, 2524 : 7)

ครูมีส่วนช่วยขยาย และเปลี่ยนแปลงประสบการณ์เดิมของนักเรียนให้กว้างขวางขึ้น โดยให้นักเรียนเข้าใจถึงเนื้อหาวิชา มีทักษะจากการทำแบบฝึกหัด หรือกิจกรรมต่าง ๆ

เพื่อที่จะนำความรู้ และประสบการณ์ไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การจัดการกรรมการเรียนการสอนจึงต้องพิจารณาให้เหมาะสม เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตของตนได้

ผู้วิจัยเห็นว่า สภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย โดยเฉพาะในด้านการจัดการกิจกรรมต่าง ๆ น่าจะมีส่วนช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้แก่แก่นักเรียนบ้างไม่มากนักน้อย เพราะครูผู้สอนวิชาภาษาไทยย่อมมีวิธีการจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ได้หลายรูปแบบ รวมทั้งย่อมสามารถประเมินได้ว่า โดยส่วนใหญ่แล้วนักเรียนที่ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูจัดขึ้นนั้นมีทักษะการแก้ปัญหา ตลอดจนรู้และเข้าใจกระบวนการแก้ปัญหาได้มากน้อยเพียงไร ในขณะเดียวกันเนื่องจากหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดให้วิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับอยู่ในหลักสูตร และครูผู้สอนวิชาภาษาไทยก็ได้สอนตามแนวของหลักสูตรมาตั้งแต่ต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทยเกี่ยวกับแนวโน้มในการจัดการกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้แก่แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในอนาคตอีกสิบปีข้างหน้า คือ ปีพุทธศักราช 2538 ว่าจะมีลักษณะ และหลักการ ตลอดจนวิธีการอย่างไรบ้าง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวโน้มการจัดการกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งจะเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนา และปรับปรุงด้านการเรียนการสอน ให้มีส่วนช่วยพัฒนาคุณภาพของประชากร ตามแนวนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และเพื่อให้การเรียนการสอนที่จะจัดต่อไปบรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้นด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวโน้มในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา และรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย เกี่ยวกับแนวโน้มการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้แก่แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในปีพุทธศักราช 2538 โดยจำแนกหัวข้อได้ดังนี้

- 1.1 หลักและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้แก่แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในปีพุทธศักราช 2538
- 1.2 ลักษณะของคนแก้ปัญหาเป็นในปีพุทธศักราช 2538
- 1.3 การจัดการศึกษาของไทยเพื่อสร้างลักษณะของคนแก้ปัญหาเป็นในปีพุทธศักราช 2538
- 1.4 ความเข้าใจของครูภาษาไทยเกี่ยวกับบทบาทของตนเองด้านการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้แก่แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในปีพุทธศักราช 2538
- 1.5 อุปสรรค ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้แก่แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในปีพุทธศักราช 2538

2. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาและสำรวจความคิดเห็นของครูภาษาไทยเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้แก่แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยจำแนกหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1 กิจกรรมหลักภาษาทั้งในและนอกชั้นเรียน
- 2.2 กิจกรรมวรรณคดีทั้งในและนอกชั้นเรียน
- 2.3 กิจกรรมการใช้ภาษาทั้งในและนอกชั้นเรียน

3. ขอบเขตของประชากรครูภาษาไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูภาษาไทยซึ่งสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร

ครูภาษาไทย หมายถึง ครูที่สอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร

ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทยที่มีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ที่กำหนด และได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร

สภาพปัจจุบัน หมายถึง ความคิดเห็นในปัจจุบัน (พุทธศักราช 2528) ของครูภาษาไทย เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยที่มีส่วนช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

แนวโน้ม หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้แก่เรียนในอนาคตอีก 10 ปีข้างหน้า (พุทธศักราช 2538)

การพัฒนา หมายถึง การสร้างเสริมและดำเนินงานให้สิ่งที่เป็นจุดมุ่งหมาย เกิดความเจริญก้าวหน้า และสำเร็จบรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย

ทักษะการแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถในการที่นักเรียนจะหาวิธีการมาแก้ปัญหาหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้โดยนำประสบการณ์ และความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนการสอนไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. เครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นสำหรับใช้ในการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างประชากร ทั้งสองกลุ่ม ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะ การแก้ปัญหา
2. การคาดแนวโน้มที่อยู่บนพื้นฐานความเชื่อว่า สภาพบ้านเมืองเป็นปกติ ไม่มีตัวแปรมากระทบโครงสร้างอย่างรุนแรง
3. ครูภาษาไทยสามารถประเมินได้ว่ากิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดอยู่ใน ปัจจุบัน ช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้แก่ักเรียนมากน้อยเพียงใด โดยครูจะเป็นผู้ และสังเกตความสามารถในการแก้ปัญหของนักเรียนได้
4. วัน เวลา ในการตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันในแต่ละรอบ ไม่มีผลต่อ ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน หรือไม่แตกต่างกันในการตอบแบบสอบถามของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
5. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและครูภาษาไทยมีอิสระในการตอบแบบสอบถาม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้ เหมาะสม และเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากขึ้น
2. เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในปัจจุบัน ให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐที่มุ่งให้คนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น
3. เพื่อทราบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน เพื่อฝึกและพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้แก่ักเรียน ในปีพุทธศักราช 2538 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเตรียมหลักสูตร บุคลากร ให้เหมาะสมกับสภาพที่ควร จะเป็นในอนาคต